

Azok, akik nem „nyitottak” az információk befogadására, és csak a saját emlékezetükre és intuícijukra bízják magukat cselekvésük és döntéseik során, napjainkban bukásra vannak ítélve. Azt persze senki sem állítja, hogy a személyes emlékezet és tapasztalat nem fontos dolog, hiszen a személyiség unikális tulajdonsága. Ennek ellenére csak akkor tud igazán hasznosulni, ha újra és újra információkkal termékenyül meg. Az iménti megállapítás korunkra különösképpen érvényes, mivel időközben rendkívül felgyorsult a „kutatás-fejlesztés – bevezetés – realizálás” ciklusa, úgyhogy megfelelő „információfogyasztás” nélkül senki nem tud versenyképes maradni. Teljes mértékben igazá vált a mondás: „Aki az információt birtokolja, azé a hatalom.”

A tapasztalatok szerint és a példák nagy száma ellenére azokat a legnehezebb meggyőzni az állandó informálódás szükséges voltáról, akik felettebb erős „éntudattal” rendelkeznek. Ők azok, akiknek „elme a füle mellett” a felkínált információ. Az a vállalat/vállalkozás, amelynek „információra süket” vezetője van, nem néz fényes jövő elébe. Ha valaki azonban jobb belátásra tudja bírni az ilyen erős és alapként felettebb értékes „éntudattal” rendelkező „süketet”, az bizonyára saját sorsának megbízható gazdájává válik.

Az ilyen pozitív fejleményeket elősegítendő jött létre az Emberiség Rekonstrukciójának és Fejlesztésének Mérnöki Központja Odesszában (ottani telefonszáma: 0482.65.10.87), amely az internet igénybevételével korszerű és jól szervezett adatbázisból nyújt szolgáltatásokat az érdeklődőknek.

Nem szabad megfeledkezni azokról sem, akik „szinte belebetegedtek az információfogyasztásba”. Az „információs elfáradás szindrómája” talán még veszélyesebb dolog, mint az „éntudatban” megátalkodni. Ha egy vezető fárad bele, vállalatának/vállalkozásának bukása – sajnos – ugyancsak „garantált” a minden szegmentumra rátelepedő bizonytalanság és tévováság miatt.

A szóban forgó személyeknek nem lehet megmondani, hogy mennyi információra van és lesz szükségük. Itt csak a régi mondáshoz való igazodást lehet ajánlani: „Az az okos, aki tudja, mire van szükség, de nem törekszik a sokra.”

ІАНОВСКИЙ, А. Н.: Об информационно-восприимчивости личности. = Научно-техническая информация, 1. ser. 8. sz. 2000. p. 7–9./

(Futala Tibor)

Az oroszországi általános tudományos könyvtárak a 21. században

Oroszország általános tudományos könyvtárainak működése egyfelől arról tanúskodik, hogy szolgáltatásaik iránt élénk és növekvő társadalmi kereslet nyilvánul meg, másfelől pedig arról, hogy arculatukat sikerült a legnehezebb években is megőrizniük, s nem estek áldozatául az olyannyi hasonló intézmény megsemmisítő rendszerváltásnak.

Az általános tudományos könyvtár megnevezést az országban nem régóta használják: a korábbi autonóm köztársasági, regionális és megyei könyvtárakat jelölik vele. Ez a névváltoztatás azonban merő formalitás, mivel a szóban forgó intézmények a szovjet érában is „virtigli” általános tudományos könyvtárként léteztek és fejlődtek, még ha nevükben nem is szerepelt a kifejezés.

Múltjukat és jelenüket elemezve kijelenthető, hogy a jövőben is szükség lesz rájuk, mégpedig anélkül, hogy profiljukat meg kellene változtatni. Azon túl-

menően, hogy az általános tudományos könyvtárak a kultúra területén vállalják hatókörük (földrajzi régiójuk) vonatkozásában a tudományos-műszaki információs szerepkört (regionális gyűjtőkörüknek köszönhetően), más vonatkozásban nem kell/nem szabad információs központi babérokra pályáznuk. A tudományos-elemző információszolgáltatások meghonosítására nincs elég pénzük és szakemberük. Ennek abszurd volta különösen akkor tűnik ki, ha e könyvtárak gyűjtőkörének teljes terjedelmében képzeljük el információs központokká való alakulásukat.

Mindez azonban nem jelenti azt, hogy az általános tudományos könyvtári intézményrendszerben nincs szükség maximális gépesítésre és számítógépesítésre, számítógépi hálózatok létrehozására. Különböző nem lehet megvalósítani olyan napirendi fejlesztéseket, mint amilyen pl. az amerikai típusú központi katalogizálás, az állomány mélyebb tar-

talmi feltárása, az egységes referenzs szolgálat felállítása, a könyvtárközi kölcsönzés reformja, a gyűjtőkori munkamegosztás stb.

Mihelyst a hirtelen és könyvtárak nélkül kibővített felsőoktatási intézmények hálózatának fejlődése megengedi, vissza kell szorítani az általános tudományos könyvtárak „tankönyvtári” igénybevételét, aminek kedvezőtlen hatásai vannak a gyarapításra is („kevés műből rengeteg példányt beszerezni”).

Az általános gyűjtőkör sem lehet ugyanaz az összes általános tudományos könyvtárban: a könyvtári környezet gyűjtési hangsúlyainak és gyengeségeinek kell tükröződnie benne. A hagyományos dokumentumokon kívül e könyvtáraknak szükségképpen gyűjteniük kell, az elektronikus dokumen-

tumokat is beleértve, a legkülönbébb hordozókon találhatóakat-előfizethetőket. Nem kívánatos viszont, hogy e könyvtárak a szórakoztató elektronika szolgáltatóivá-szolgáivá szegődjének.

Napjainkban több-kevesebb biztonsággal 10–15 évre lehet prognosztizálni. Ez ugyan nem nagy idő, ám ha felelőtlenül prognosztizálunk, nagy bajokat okozhatunk e rövid idő alatt is. Általában nem szabad mindenáron újítani sem. El kell ismerni, hogy az általános tudományos könyvtárak a „helyükön vannak”, s szerves fejlődést kell biztosítani számukra.

/FENELONOV, Evgenij Alekseevič: *Universal'nye naučnye biblioteki v XXI veke. = Bibliotekovedenie*, 6. sz. 2000. p. 10–14./

(Futala Tibor)

Orosz–Német Könyvtártudományi Központ nyílt Moszkvában

2001. június 21-én, a Szovjetunió Hitlerista megtámadásának emléknapján nyílt meg az *Orosz–Német Könyvtártudományi Központ* (*Rossijsko-germanskij centr bibliotekovedeniä*). A „soha többé” jegyében létrehozott intézmény a Moszkvai Állami Kulturális és Művészeti Egyetem (Moskovskij gosudarstvennyj universitet kul'tury i iskusstv) keretében talált otthonra.

A központnak az volt az előzménye, hogy az egyetem rektora együttműködési javaslatot tett a Moszkvában található Német Akadémiai Csere-szolgáltatnak (DAAD). 1999 szeptemberében ez a szolgálat német vendégprofesszort delegált az egyetem könyvtártudományi tanszékére, aki részint speciálkollégiumok tartásával, részint diplomázók vezetésével szerzett megbecsülést a tanszemélyzet és a hallgatóság körében. Ezenfelül számos hallgatót németországi gyakorlatra küldött, s több német rokonintézményt nyert meg a moszkvai egyetem felszereléssel való támogatása ügyének.

Az egyetem „európai módon” rendbe szedett elhelyezést biztosított a központ számára. (Az „európai módon” az eredeti közleményben szerepelt!) A vázolt előzmények után került sor a megnyitóra.

A központ legfontosabb feladatai a következők:

- tudományos és oktatási központként való működés,
- összehasonlító kutatások folytatása a könyvtártudomány és rokon diszciplínái területén,
- orosz–német szakszemináriumok rendezése,
- az orosz és német tantervek egyeztetése és egységesítésének megkezdése,
- perspektivikusan Oroszországban és Németországban egyaránt érvényes diplomák bevezetése,
- intenzív német nyelvtanfolyamok tartása.

Az orosz tanszemélyzet sikeresen kapcsolódott be az ABDOS, a közép- és kelet-európai könyvtárak és dokumentációs központok kutatásával foglalkozó német munkacsoport feladatainak teljesítésébe. Honorálásképpen az ABDOS 2003-ban esedékes konferenciáját Moszkvában fogja megtartani.

/MELENT'EVA, Űliä Petrovna – [KRATZ, Gottfried] KRATC, Gottfrid: *Otkrylsä Rossijsko-germanskij centr bibliotekovedeniä. = Bibliotekovedenie*, 4. sz. 2001. p. 37–38./

(Futala Tibor)